

Kufijtë, trupat dhe teknologjitë Shiko të gjitha: Shtyrja e kufijve të bio-mbikëqyrjes

Article by Ayelet Shachar, Marie-Eve Loiselle

April 12, 2022

Vitet e fundit, teknologjitë e mbikëqyrjes janë përdorur gjithnjë e më shumë për të monitoruar, kontrolluar dhe kufizuar lëvizjen e njerëzve. Pandemia po e përshpejton këtë trend. Ndërkohë që kontrolli i përhapjes së Covid-19 është i një rëndësie të madhe, po shfaqet një regjim global i përjashtimit të mundësuar teknologjikisht i mbështetur nga një predikim ngjites. Edhe në një krizë, një debat mbi të ardhmen e lëvizshmërisë dhe mbikëqyrjes teknologjike është kritik.

“Më vendos kufij, të lutem”. Çfarë imazhi vjen ne mendje? Shumica prej nesh mund të mendojnë për mure ose gardhe me tela me gjemba të vendosura në pika kufitare. Nga muri i madh kinez te muri i Berlinit, barriera të përforcuara kanë qëndruar për një kohë të gjatë si simbole të një kontrolli sovran. Sot, sidoqoftë, një trend i ri është shfaqur: zhvillimi i kufijve të padukshëm. Këta janë kufij që mbështeten në teknika të sofistikuara ligjore për të shkëputur funksionet e kontrollit të migracionit nga një vendndodhje fikse territoriale. Heqja e pushtetit shtetëror nga një shenjë gjeografike fikse ka krijuar një shembull të ri: ndryshimin i kufijve.

Ndryshe nga një pengese fizike, kufiri i ndryshuar nuk është i fiksuar në kohë dhe vend; ai përbehet nga portalet ligjore, mjete e mbikëqyrjes digjitale dhe vlerësime të rrezikut të mundësuar nga inteligjenca artificiale në vend të mureve me tulla dhe llaç. Vijat e zeza që gjejmë në atlase nuk përkojnë më me vendodhjen e saktë të tyre kufitare. Në vend të kësaj, qeveritë e zhvendosin kufirin si nga jashtë ashtu dhe nga brenda, duke fituar një kapacitet të jashtëzakonshëm për të rregulluar dhe gjurmuar individët para dhe pasi të arrijnë destinacionin e dëshiruar. Tentakulat fleksibel të kufirit të zhvendosur, deri vonë, ishin vendosur kryesisht për të monitoruar njerëzit në lëvizje, duke i shpëtuar varfërisë dhe paqëndrueshmërisë. Sot, të gjithë, duke përfshirë dhe qytetarët e demokracive të pasura, janë potencialisht brenda mundësive të saj gjithnjë e më të zgjeruara.

Our latest edition - Moving Targets: Geopolitics in a Warming World - is out now.

It is available to read online & order straight to your door.

[READ & Order](#)

Zhvendosja e kufirit nga jashtë

Zhvendosja e kontrolleve kufitare larg skajeve territoriale të një vendi krijon një zonë mbrojtëse kohore dhe hapësinore. Kjo nga ana tjetër lejon destinacionet e dëshiruara të “filtrojnë” dhe të rregullojnë lëvizjen përpara mbërritjes. Zyra e Brendshme e Mbretërisë së

Bashkuar ka shpjeguar qartë motivimin për zëvendësimin e ndërveprimeve tradicionale në kufi me ekzaminimin paraprak: takimi “mund të jetë shumë vonë – [hyrësit e paautorizuar] e kanë arritur qëllimin e tyre për të arritur në brigjet tona”. [1] Shfaqja e kufirit në ndryshim ka përkuar me rritjen e të dhënave të mëdha dhe krijimin e bazave të të dhënave të gjera që regjistrojnë të dhënat biometrike të udhëtarëve, duke përfshirë fotot digjitale, skanimet e irisit dhe gjurmët e gishtave. Edhe para pandemisë, qeveritë po përqafonin masa të tilla si pasaportat elektronike dhe programet globale të hyrjes së shpejtë, të cilat përdorin karakteristika biografike (p.sh. emri dhe kombësia) dhe biometrike për të identifikuar udhëtarët përpara se të mbërrijnë në portat e territorit të tyre.

Si pjesë e përpjekjeve të përqendruara të Evropës për manaxhimin e mëtejshëm të migracionit dhe manaxhimin e lëvizjes, së shpejti do të kërkohet një leje paraprake “autorizim elektronik i udhëtimit”, edhe për ata që mund të udhëtojnë pa viza dhe me pasaporta ndërkombëtare. Një leje elektronik e tillë duhet të miratohet nga qeveria e vendit të destinacionit përpara nisjes së pasagjereve dhe është i lidhur në mënyre elektronike me pasaportat e tyre. Sistemi i Autorizimit dhe Informacioni i Udhëtimit Evropian (ETIAS) do të funksionoj si një zyrë qendrore për autorizimet e lejeve para udhëtimit për 26 shtetet e zonës Shengen dhe pritet të realizohet në 2021. Kjo shtresë paraprake e lejes dhe mbledhja e informacionit krijon një kufij të fuqishëm përsëri e tejdukshme që është operacionale në të gjithë botën, përpara nisjes, duke u përshtatur me vendndodhjen dhe profilin e rrezikut të udhëtarit. Kur propozimi i ETIAS u miratua, Jean-Claude Juncker, atëherë president i Komisionit Evropian, justifikoi angazhimin e BE-së për të përhapur këtë sistem të ri në fjalimin e tij në vitin 2016 për gjendjen e Bashkimit si një “mënyrë për të ditur se kush po udhëton në Evropë përpara se ata të vijnë këtu”.

Në një mënyrë të ngjashme, projekti pilot evropian iBorderCtrl, i projektuar për të mbrojtur kufijtë e rajonit, jep një paraqitje të shkurtër të asaj se si mund të duken kufijtë e ardhshëm digjital. Ky sistem monitorimi i financuar nga BE kontrollon paraprakisht udhëtarët që vijnë, të cilëve u kërkohet të “kryejnë një intervistë të shkurtër, të automatizuar, jo-invasive me një sistem inteligjent artificial [dhe] t’i nënshtrohen një zbuluesi gënjeshtre”. Avatari është trajnuar për të zbuluar mashtrimin duke kërkuar “mikro-gjeste” – shenja delikate jo-verbale të fytyrës dhe gjesteve trupore për të llogaritur faktorin e rrezikut të udhëtarit. Të dhënat më pas kombinohen me çdo të dhënë të autoritetit paraekzistues dhe ruhen në bazat e të dhënave të lidhura me “njësi portative iBorderCtrl të lidhura me valë, të cilat mund të përdoren brenda autobusëve, trenave ose çdo pike tjetër për të verifikuar identitetin e çdo udhëtarit”. Faktori i llogaritur i rrezikut do të shfaqet në çdo kalim kufitar të ardhshëm dhe mund të çojë në kontrolle të mëtejshme apo edhe refuzim të hyrjes.

Zyrtarët qeveritarë parashikojnë një të ardhme ku pasagjerët nuk do të kërkojnë fare dokumente udhëtimi. Në vend të kësaj, kufijtë biometrikë digjitale do të luajnë një rol kyç në politikën e manaxhimit të lëvizshmërisë që mbështetet në zhvendosjen e kufirit nga jashtë. Për të arritur këtë vizion gjithëpërfshirës, vendndodhja, funksionimi dhe logjika e kufirit duhet të ripërcaktohen për t’i lejuar zyrtarët (që veprojnë gjithnjë e më shumë në nivel ndërkombëtar dhe në bashkëpunim me palët e treta dhe aktorët e sektorit privat) të kontrollojnë dhe përgjojnë udhëtarët më herët, më shpesh, dhe në një distancë më të madhe nga kombet e begatë që ata kërkojnë të arrijnë. Këto tendenca janë përforcuar nga pandemia aktuale.

Mbajtja e kufirit mes nesh

Krahas shtrirjes së jashtme, kufiri po depërton edhe nga brenda. Përballë një virusi të padukshëm, shumë vende po i drejtohen asaj që dikur mund të ishte menduar si pajisje gjurmuese futuriste dhe po vendosin mjete vëzhgimi të përdorura më parë për antiterrorizëm dhe spiunazh ndërkombëtar kundër popullatës së tyre. Masat që prekin trupat e qytetarëve për të frenuar infeksionet me koronavirus përfshijnë: ngritjen e “gjeogardheve” për të tërhequr rrethime virtuale rreth zonave të karantinës; përdorimi i shiritave të dorës gjurmuese elektronike që paralajmërojnë autoritetet nëse njerëzit shkelin karantinën e tyre; fluturimi i dronëve për të siguruar që njerëzit të qëndrojnë në shtëpi; dhe aktivizimi i kamerave termike të fuqizuara nga Inteligjenca Artificiale që zbulojnë ndryshimin e temperaturave të trupit për të identifikuar se kush në një turmë ka ethe (si në stacionin hekurudhor Qinghe të Pekinit).

Në përpjekje për të frenuar infeksionet Covid-19, Belgjika, Republika Çeke, Danimarka, Franca, Gjermania, Italia, Irlanda, Letonia, Polonia dhe Holanda kanë nxjerrë aplikacione për gjurmimin e kontakteve në celular. Këto aplikacione automatizojnë gjurmimin intensiv të kontaktit të infeksioneve pozitive duke përdorur GPS të telefonit dhe/ose teknologjinë Bluetooth për të zbuluar nëse një përdorues ishte pranë një individi të infektuar. Informacioni i mbledhur më pas ruhet drejtpërdrejt në pajisjen celulare ose në një server të centralizuar qeveritar për të “studiuar” lëvizjen dhe kontaktet e qytetarëve që rezultuan pozitivë. Aplikacioni Kwarantanna domowa i qeverisë polake jo vetëm që mbledh vendndodhjen gjeografike të përdoruesve, por shkon një hap më tej, duke përdorur njohjen e fytyrës për të siguruar respektimin e kufizimeve të karantinës. Me vetëm disa përjashtime, të gjithë personave që i nënshtrohen karantinës së detyrueshme në Poloni u kërkohet të instalojnë aplikacionin në telefonin e tyre ose rrezikojnë përgjegjësi penale.

*Heqja e pushtetit shtetëror nga një shenjë
gjeografike fikse ka krijuar një model të ri:
ndryshimin e kufirit.*

Disa aplikacione celulare evropiane janë lidhur për të krijuar një rrjet gjurmues pan-evropian. Pas një projekti pilot të suksesshëm, shtetet anëtare të BE-së nisën një rrjet në tetor të vitit 2020 për të lidhur aplikacionet kombëtare përmes një serveri të vendosur në Luksemburg. Serveri do të jetë një portë për ndarjen e të dhënave të “sa më të përafërta” në vendet pjesëmarrëse të BE-së. Për shembull, një rezident italian që ka udhëtuar së fundmi në Gjermani do të merrte një njoftim nëse do të ishte në kontakt me një person të infektuar në atë vend ose anasjelltas.

Trajtimi i organit si vendi i rregullimit nuk është më vetëm kompetencë e qeverive kombëtare. Organizatat ndërkombëtare mbështeten gjithnjë e më shumë në teknologjinë më të avancuar për të riimagjinuar ofrimin e ndihmës humanitare. Agjencia e OKB-së për Refugjatët (UNHCR), Programi Botëror i Ushqimit (WFP) dhe Organizata Ndërkombëtare për Migracionin (IOM) po zhvillojnë të gjitha identitete digjitale për emigrantët. Teknologjitë biometrike që kapin identifikuesit unikë të individëve përbëjnë shtyllën kurrizore të këtyre sistemeve të reja të manaxhimit.

Kur vendosin nëse do të bien dakord për mbledhjen e të dhënave të tilla dhe regjistrimin biometrik, refugjatët në mënyrë ideale duhet të jenë në gjendje të marrin vendime të lira dhe të informuara. Mjerisht, zotërimi i një identiteti dixhital po bëhet çelësi për të zhbllokuar aksesin në ndihmë. Në kampin Azraq të Jordanisë, refugjatët paguajnë për ushqim përmes një platforme blockchain të quajtur “Billoqe ndërtimi”. Duke përgjuar të dhënat biometrike të mbledhura nga UNHCR dhe të ndara me WFP-në, 10.000 refugjatë përdorin skanime të irisit në vend të parave ose kuponëve për të blerë sende ushqimore në kamp. Një sistem i ngjashëm u mundëson refugjatëve të tërheqin një pagesë mujore në para në rrjetin e ATM-ve të Cairo Amman Bank që mundëson skanimin e irisit. Këto zhvillime ngrenë pyetje të rëndësishme: nëse ushqimi dhe strehimi kushtëzohen nga mbledhja e gjurmëve të gishtave dhe skanimi i irisit, a ka dikush fuqi kuptimplotë për të mos pranuar? Çfarë do të thotë miratim?

Përqafimi i këtyre teknologjive në zhvillim nga sektori humanitar jo vetëm që transformon shpërndarjen e ndihmave dhe aftësinë për të gjurmuar popullsinë në lëvizje. Ajo shtrin në mënyrë aktive kufijtë shtetërorë nga jashtë. Në një përpjekje për të kontrolluar më mirë flukset ndërkuftare, 23 vende në Afrikë dhe Amerikën e Jugut përdorin Sistemin e Informacionit të Migracionit dhe Analizës së të Dhënave të IOM-it (MIDAS) për të “manaxhuar” më shumë se 100 kalime kufitare. MIDAS kap të dhënat biometrike të udhëtarëve, duke i kontrolluar të dhënat në kohë reale në të gjithë rrjetin kufitar. Ai gjithashtu verifikon automatikisht këto të dhëna kundrejt listave të alarmit kombëtar dhe INTERPOL.

Një marrëveshje e vitit 2019 midis UNHCR-së dhe Departamentit të Sigurisë Kombëtare të SHBA-së ofron një ilustrim tjetër të bashkimit të sektorit të ndihmës humanitare dhe aktiviteteve të zbatimit të kufirit. Marrëveshja përcakton parametrat për një shkëmbim të njëanshëm të të dhënave biometrike të refugjatëve nga UNHCR në sistemet e të dhënave të qeverisë amerikane. Ndërsa aktualisht është lidhur vetëm me Shtetet e Bashkuara, kjo lloj marrëveshje krijon një precedent për ndërveprimet e ardhshme me vendet e tjera. Në një zhvendosje gjithëpërfshirëse nga jashtë, funksionet e kontrollit kufitar që dikur kryheshin pas mbërritjes territoriale, tani nisin mijëra kilometra larg nga organizatat e ndihmës në kampet e refugjatëve. Si rezultat, lëvizshmëria ndërkuftare e atyre që janë në lëvizje gjurmohet në pika të shumta kontrolli përgjatë vazhdimësisë së udhëtimit: para mbërritjes, në stacionet e kalimit dhe pas hyrjes. Kufiri territorial i fiksuar dikur nuk po zhvendoset vetëm brenda dhe jashtë, por edhe po thyhet.

Tundimi për të mbledhur sa më shumë të dhëna biometrike dhe mbështetja në teknologjinë gjithnjë e më të sofistikuar nga qeveritë dhe organizatat ndërkombëtare ka destabilizuar një kufi tjetër: atë midis sektorit publik dhe atij privat. Në të kaluarën, qeveritë kishin monopolin për të vendosur mbi masën dhe metodat për mbledhjen dhe manaxhimin e informacionit rreth lëvizjes së njerëzve. Këto ditë po marrin fund. Përpara pandemisë, ndikimi i kompanive të teknologjisë së lartë dhe aktorëve të tjerë të korporatave në fushën e bio-mbikëqyrjes dhe manaxhimit të identitetit ishte tashmë i dukshëm. Sot, po thellohet dhe po përshejtohet. Nëse “njohuria është fuqi”, kushdo që kontrollon të dhënat do të ketë një avantazh të jashtëzakonshëm.

Sfida etike dhe e ligjshme e bio- mbikëqyrjes

Ndërsa këto sisteme bëhen më të zakonshme dhe të integruara në hapësirë dhe kohë, një

arkitekturë e re e bio-mbikëqyrjes po konsolidohet. Prezantimi i teknikave të mbikëqyrjes që mbështeten në trupat tanë si vendet më të fundit të rregullimit të lëvizshmërisë ka qenë duke u zhvilluar për dekada, por Covid-19 po përshpejton adoptimin e tyre në jetën tonë të përditshme. Tendenca mund të rezultojë e vështirë për t'u kthyer, edhe pasi pandemia të ulet, duke ngritur sfida të thella që mbeten të vështira për t'u parë - njësoj si vetë kufijtë në ndryshim.

Pyetjet e përdorimit vullnetar kundrejt përdorimit të detyruar të teknologjive të tilla - dhe arkitektura e tyre - do të duhet të debatohen. Edhe kur miratimi është normë, përdorimi vullnetar i teknologjisë rrezikon të indoktrinohet nga presioni social dhe ekonomik. Nuk është shumë e largët të imagjinohet një e ardhme e afërt në të cilën punëdhënësit kërkojnë nga stafi i tyre të shkarkojë një aplikacion gjurmimi të kontakteve ose t'i nënshtrohet një skanimit të temperaturës ose testit të bazuar në pështymë, si parakusht për të hyrë në një ndërtesë zyre. Në Gjermani, PwC tregton një aplikacion për gjurmimin e kontakteve, Safe Space, për punëdhënësit për të monitoruar rreziqet e infeksioneve brenda fuqisë së tyre punëtore. Ndoshta secili prej nesh do të duhet të mbajë një "pasaportë imuniteti" ose të mbajë një byzylyk dore ose kyçin e këmbës që monitoron shenjat tona jetësore të shëndetit (niveli i oksigjenit, frekuenca e pulsit, temperatura e trupit) përpara se të mund të bëjmë pazar ose të hyjmë në një restorant? Masa të tilla mund të jenë të dobishme në frenimin e përhapjes së virusit, por pasi të vihen në funksion, mund të jetë e vështirë të vendoset përsëri në shishe xhindi i bio-mbikëqyrjes, pasi u siguron qeverive të ndihmojë aktorë të fuqishëm teknologjik të paprecedentë "shih të gjitha" sytë për të monitoruar dhe gjurmuar lëvizshmërinë e të gjithëve kudo. Këto zhvillime ngrenë dilema të rëndësishme etike dhe ligjore, dhe ashtu si vetë pandemia, rrezikojnë të përkeqësojnë pabarazitë ekzistuese.

*Edhe kur miratimi është normë, përdorimi
vullnetar i teknologjisë rrezikon të indoktrinohet
nga presioni social dhe ekonomik.*

Çfarë rezervon migrimi dhe lëvizshmëria globale pasi të zbutet pandemia? Në valën fillestare të reagimit, afro 200 vende frenuan udhëtimet hyrëse ose dalëse. Në kundërshtim me treguesin e mureve kufitare, ajo nuk kërkonte asnjë thes të vetëm me çimento që Shtetet e Bashkuara të krijoni barikada nga udhëtarët që vinin nga Kina dhe më vonë nga Bashkimi Evropian. Në vend të kësaj, u desh vetëm një goditje e stilolapsit për të përcaktuar se kush mund të hyjë (kryesisht qytetarët amerikanë dhe banorët e përhershëm) dhe kush do të largohet - të gjithë të tjerët, përveç diplomatëve dhe ekspertëve mjekësorë të ftuar për të ndihmuar në trajtimin e virusit.

U shfaq një temë tjetër themelore, duke ringjallur një lidhje shqetësuese midis "infektivit" dhe të huajit. Një tregues që e ndërton virusin si të jashtëm për atdheun u shfaq në deklaratat e bëra nga liderët politikë. Një retorikë e tillë u ka shërbyer agjendave nacionaliste, si në deklaratat e bëra nga partia e ekstremit e djathtë e Italisë La Lega, duke fajësuar emigrantët për një rritje të rasteve. Mund të shërbejë gjithashtu si pretekst, siç e kemi parë në Maltë, për bllokimin e azilkërkuesve të kapur në det për të arritur në tokë, ose në Greqi, për nxitjen e krijimit të "kampeve të mbyllura", ku lëvizja e refugjatëve brenda dhe jashtë portave do të rregullohet me shirita dhe me mikroçipe. Shqetësime të ngjashme

në lidhje me verifikimin e identitetit dhe arrestimin e lëvizshmërisë mbështesin dispozitat e propozuara të Paktit të Migracionit të BE-së që imponojnë kontrolle shëndetësore të mbërritjeve të parregullta, të cilët “mund të jenë ekspozuar ndaj kërcënimeve shëndetësore (p.sh. kur vijnë nga zona lufte, ose si rezultat i ekspozimit ndaj sëmundjeve ngjithëse) “.Mbyllja dhe përjashtimi, megjithatë, nuk është e vetmja përgjigje politike e shkaktuar nga Covid-19. Disa vende kanë zgjeruar masat e kujdesit shëndetësor dhe mbrojtjes sociale për banorët jo-shtetas në shenjë solidariteti me emigrantët. Konsideroni vendimin e marrë nga qeveria portugeze për t’u dhënë të gjithë emigrantëve tashmë në territorin e saj, duke përfshirë azilkërkuesit, leje në të njëjtat të drejta si qytetarët për “shëndetin, sigurinë sociale dhe stabilitetin e punës dhe strehimit, si një detyrë e një shoqërie solidare në kohë krize”. Këtu, ndarja e të njëjtave rreziqe, në të njëjtin vend, dhe në të njëjtën kohë krijoi shoqëri dhe komunitet. Kanadaja, nga ana e saj, ka njohur kontributin e emigrantëve në luftën kundër Covid-19.

Në gusht, qeveria njoftoi se azilkërkuesve që punojnë në sektorin e kujdesit shëndetësor gjatë pandemisë do t’u ofrohet një rrugë për qëndrim të përhershëm në Kanada. Në këtë pikë, treguesi ndryshohet; Ata që luajnë një rol në luftën kolektive kundër virusit vdekjeprurës bëhen pjesë e zgjidhjes në vend që të kenë impakt si një rrezik për shëndetin, apo një “problem” për t’u rregulluar.

Ndërsa politika të tilla zbulojnë mundësitë për përfshirje, harku i historisë tregon se predikimet e infektimit shumë shpesh u ofrojnë qeverive një justifikim racional të supozuar neutral ndaj vlerave për vendosjen e kufizimeve në lëvizjen ndërkufitare. Pandemia aktuale nuk është ndryshe. Megjithatë, sot kapaciteti për mbikëqyrje është shumë më i madh se në çdo kohë në të kaluarën. Siç ilustrojnë shembujt e dhënë, kufijtë nuk po zhduken, por përkundrazi po ri-imagjinohen dhe rikrijohen. Larg ëndrrës së një bote pa kufij që u shfaq pas rënies së Murit të Berlinit, sot ne shohim jo vetëm më shumë mure kufitare, por edhe përhapjen e shpejtë të barrierave ligjore “portative” që mund të shfaqen kudo, por zbatohen në mënyrë zgjedhore dhe të pabarabartë, me intensitet të luhatshëm, dhe shpeshtësi të rregullimit. Këto zhvillime sjellin implikime dramatike për shtrirjen e të drejtave dhe lirive që secili prej nesh mund të presë t’i gëzojë, qoftë brenda apo jashtë vendit.

Shumë kohë pasi të ketë mbaruar pandemia, ne mund të vazhdojmë të prekemi nga mbetjet e saj. Teknologjitë e reja ultra të sofistikuara të bio-mbikëqyrjes do të gjurmojnë njerëzit në marrëdhënie të reja pushteti në hapësirat politike të (pa)lëvizshmërisë. Në këtë realitet në zhvillim, kufijtë e zhvendosur po përdoren gjithnjë e më shumë për të përcaktuar se kush meriton të kalojë nëpër portat e pranimit të mbyllura. Vendimet e marra sot do të kenë pasoja dramatike për nesër. Nëse jo, dhe nëse po, si, ne tërhiqemi kundër masave të bio-mbikëqyrjes me zhvillim të shpejtë që shpërfillin konsideratat e barazisë, privatësisë, pëlqimit dhe proporcionalitetit do të përcaktojnë të ardhmen: jo vetëm të ndryshimit të kufijve, por edhe komuniteteve tona të shumta të anëtarësimit dhe përkatësisë.

Ky artikull bazohet dhe zgjerohet mbi idetë që u shfaqën në *Open Democracy*

Ayelet Shachar is director of the Max Planck Institute for the Study of Religious and Ethnic Diversity, and professor of law, political science, and global affairs at the University of Toronto. Her latest book is *The Shifting Border: Legal Cartographies of Migration and Mobility* (2020, Manchester University Press).

Marie-Eve Loiselle is a scholar of migration and technology. She is a SSHRC postdoctoral fellow at the Munk School of Global Affairs and Public Policy.

Published April 12, 2022

Article in Albanian

Translation available in English

Published in the *Green European Journal*

Downloaded from <https://www.greeneuropeanjournal.eu/kufijte-trupat-dhe-teknologjite-shiko-te-gjitha-shtyrja-e-kufijve-te-bio-mbikeqyrjes/>

The Green European Journal offers analysis on current affairs, political ecology and the struggle for an alternative Europe. In print and online, the journal works to create an inclusive, multilingual and independent media space. Sign up to the newsletter to receive our monthly Editor's Picks.